

БРОЈ 10 ЛЕПТА

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Ј. МИЛЕТИЋ

Народ

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке на-
плаћују се по погодби.Редакција је у улици
Франковој бр. 20.Главне уреднице
ДРАГ. С. ГОГИЋ

На Марни и на Цегевалду

Управо кад се про-
слављала трогодишњи-
цabitke на Марни пове-
ла се велика битка код
Цегевалда. Ове две биг-
ке необично се слажу
како по резултатима,
тако и по важности.
Прва је спасла Париз,
друга Петроград.

Познат је немачки
програм за рат. По ра-
чунима немачког гене-
ралштаба, највећа не-
мачка сила требала је,
преко Белгије, да се
баци на Француску, и
кад за неколико дана
победи бројно слабију
француску војску, окре-
не се према Русији. Гај
је план и покушан да
се изврши, али су од
њега Немци могли да
остваре само онај део,
који се тиче Белгије, а
на Марни, на капији
Париза, ударили су на
гвоздене груди храбре
француске војске и сло-
мили се. На томе пла-
ну ипак су Немци ис-
трајно оставали, поку-
шавајући, на Вердену
и на Соми, да постигну
оно, што нису могли
на Марни. Узалуд је
било, и позната је та
њихова нова погибија.

Други део програма,
напад на Русију, тако-
ђе је заустављен на
фронту од Риге до Чер-
новица. Три годинеста
јала је немачка војска
пред тим зидом и усу-
дила се да покуша да
га разори тек кад је
охрабрена надом, да је
руска револуција осла-
била руску војску.

Из тренутак су Нем-
ци имали нешто успе-
ха. Првим ударцем о-
својили су Ригу и јави-
ли своме свету, да иду
у Петроград. Међутим,
разочарење је убрзо до-
шло. Већ на првој рус-
кој утврђеној линији
морали су да стану. Из-
ненађенијим отпором,
више дана су бесно ју-
ришали, али су сви ју-
риши били узлудни. Најкрвавија битка ре-
шила се за неколико
дана. Руси су Немце
најпре зауставили, а
затим прешли сами у
офанзиву.

Многострук је и не-
измеран значај овог не-
мачког неуспеха. Све
велике наде на скори
мир везиване су тих
дана у Немачкој за кре-
тање њихове војске у
Русији. А зна се, коли-
ко се живо жели мир у

Немачкој. Сада, разуме-
се, наде, с те стране,
више нема. Потребно
је тражити нове пут-
ве, да би се приближи-
ли миру, али их је, из-
гледа, за сада тешко
наћи.

Тако су ове две бит-
ке, на двема странама
Немачке, у трогодиш-
њем размаку, спасле ци-
вилизовани свет од не-
мачког империјализма.
У историји овога рата
ове две битке представ-
љају, несумњиво, два
најодлучнија момента.
На њима су се срушили
немачки планови; на
једној су се појавили
изгледи за савезничку
победу, на другој је од-
лучено, коме ће припа-
сти крајња победа.

ЗВЕЗДАЦЕ

Како би било кад би да
нас вршили изборе за На-
родну Скупштину, пошто
је већ Мала Госпојина?

Гарант

ЈАПАН И РУСИЈА

Лондон, 8. септ.

«Дејли Телеграф» пи-
ше о доласку јапанских
трупа у Русију: Јапан
већ шаље своје трупе
транс-сибирском желез-
ницом у Русију.

Русија ће бити за-
хвална Јапану, који јој
данас помаже, да спасе
своју младу слободу.

ЖЕЉА ЗА МИРОМ

Цирих, 8. септ.

Јуче је био један дуг са-
станак Кайзера и канцел-
ара. После тога канцелар је
сајве министарски савет.
очекује се неко велико из-
ненадење из Немачке.
Штампа почива да пише
о скромном миру. „Кејнши-
Цијтунг“ каже, да ће уско-
ро наступити измрење
свих држава.

КЕРЕНСКОВА ВЛАДА

Петроград, 8. септ.

Руски кабинет је де-
финитивно овако са-
стављен: Керенски, пред-
седник министарства и
врховни командант вој-
ске; Терешченко, мини-
стар спољних послова;

Кишкин (кадет) мини-
стар унутрашњих дела;
Карташи (кадет), мини-
стар црквених послова;
Бернацки (кадет) мини-
стар финансија; Коно-
валов (кадет), министар

трговине и индустрије;
Миљановић, министар
правде; Архангелски,
министар просвете; Ли-
веровски, министар пу-
това; Прюкоповић, ми-
нистар исхране; Аксен-
тијев, министар земљо-
радње; генерал Бершов-
ски, министар војни;
адмирал Бердеревски,
министар морине, Бу-
ришкин, лржавни кон-
тролор; Скобельев, ми-
нистар рада; Ефремов,
министар народне од-
бране и Никитин, ми-
нистар пошта.

ДВА ЗА ДАН

Лондон, 8. септ.

Из Бергена јављају листу
„Таденс Тисен“, да је једна
британска окlopњача по-
топила у Северном мору
један немачки сумарен у
тренутку, кад је покушао
да потопи једну неутрал-
ну лађу.

У исто време један бри-
тански торпиљер појавио
се и потопио је други су-
марен, који је покушао да
нападне окlopњачу.

Ови сумарни потопљени
су на десет миља југо-
источно од истока Шет-
ланда. Посада са сумарена
је заробљена.

НЕРЕДИ У ЦАРИГРАДУ

Цирих, 8. септ.

Последње недеље у
Цариграду је било врло
великих нереда. Трупе
из цариградског гарни-
зона, које су требале
да оду на фронт, побу-
ниле су се и наоружане
су иште улицама. Било
је сукоба и више офи-
цира убијено је. У вар-
оши је владала страш-
на паника. Свет је као
луд бежао кући. Цела
је варош затворена.

Нереди су угушени
трупама из околине.
Немци су у самој варо-
ши стрељали око два-
десетак војника.

ЧЕТИРИ МИЛИОНА

Њујорк, 8. септембра

Према тврђењу «Њујорк
Тајмс», амерички министар
војни сматра да је прва по-
ловина милиона људи, то је
Сједиље Државе шаљу у
Европу, само мала помоћ Са-
везницима. Резултат ће бити
потпун тек кад се пошљу сва
четири милиона људи, ојиће
се слати посено.

ДРЖАВЕ ЧЕХА

Лозана, 8. септембра

Чешки лист «Венков»
пише: „Наše државе
према новој влади ја-
сно је. Догод аустриј

ска влада не послуша
наше праведне захтеве,
чешка делегација мора
бити у опозицији. Ако
влада настави и даље
да иде за начедима-беч-
ких влада, она неће
бити дуга века.“

ПОХВАЛНА НАМЕРА

Трговачка Комора решала
је да оскудним породицама
наших трговаца које се на-
лазе у Србији, као и трговци-
ма који се налазе као зароб-
љеници код наших већија-
тела, пошаље материјалну по-
моћ у колико јој ћено финан-
сијско стање буде допустило.

Рато Комора апелује на
све трговце, да јој пошљу
списак интернираних и зароб-
љених трговаца и списак тра-
говачких породица, које су у
беди и којима би требало сла-
ти помоћ, са тачном адресом
члanova породице.

Спискове послати Милану
Гачићу члану Трговачке Ко-
море преко уредништва На-
рода.

ЗА ПАПОМ

Цирих, 8. септ.

Последњи клерикални ма-
невар појавио се у органу
мађарских католика, у „Ал-
котмању“. Ту је владика
Вилем Франкој предложио,
да се на неутралној тери-
торији састану представ-
ници парламента Немачке
Мађарске, Аустрије, Енгле-
ске, Француске и Америке
под председништвом Папи-
ним, да проуче сва пита-
ња о миру. Парламенти би
одредили своје изгледанке
тајнам гласањем. Интересантно
је овде приметити,

НИКИ И ВИЛИ

Као што смо већ раније
објавили, у Црском Селу от-
пријена је тајна преписка,
која је вођена између Виде-
ма II и Николе II, у којој има
врло карактеристичних ствари.
Нарочито је интересантна пре-
писка њихова из времена ру-
ско-јапанског рата.

Телеграми су били на ен-
глеском, са потписима Виде и
Николе. Циљ пар: Виде је био
да обраћаје савез конти-
ненталних сила: Гусије, Не-
мачке и Француске, против
Англије.

Ево неколико ставова из
ове изладачке кореспонден-
ције:

Телеграм кайзера цару од
19. октобра 1904. године:

„Из војузданог извора об-
вештен сам, да је бивши ја-
пански посланик у Петрогра-
ду, Куриво, дошао у Европу,
и да је сад у Паризу. Он је,
изгледа, овлашћен да покуша
да створи срдачан савез из-
међу Француске и Енглеске

да пречасни Франкој и не
помиње да је Италија у
рату.

Према бечком клерикал-
ном листу „Рајхспост“ у-
скоро ће се држати у Швај-
царској нов састанак ме-
ђанационалних католич-
ких удружења. На том са-
станку дискутоваће се о
националној Папиној ак-
цији.

НЕМАЧКЕ РЕФОРМЕ

Цирих, 8. септембра

Према „Локал Аиџеру“
национални либерали, прогре-
систе, социјалисте из већине
и странка центра поднели су
главној комисији Рајхстага је-
дан предлог, у коме се тражи
од канцелара, да створи пре-
ставништво Литваније и Кур-
ланџије. Даље се предлаже, да
се у овим земљама створи ад-
министрација, онаква, каква
им је потребна, у колико то
допушта војна ситуација. Овај
предлог примљен је једногла-
сно.

ОСКУДИЦА У МЕСУ

Берн, 8. септ.

Наје Штутгarter
Цајтунг јавља, да је од
половине јула толико
тешко било набавити
потребан број стоке, да
је било немогућно снаб-
девати војску и становни-
штво. Да би се томе
помогло, забрањена је,
до краја септембра, сва-
ка трговина стоком, ос-
им са нарочитим од-
ређењем. Даље је наре-
ђено, да за дневне по-
требе становништва оп-
штине реквирирају
стоку.

Одговор царев од 23. октобра
1904. године:

Хвала на објављењима о
акцији Јапана. Чуо сам да се
говори, али још нисам могао
да видим добре, да се конци
смета овога налазе с оне стра-
не Ламаша. Можете бити
свесни обавестим о ономе, што
се догађа иза кулиса. Верујем
да су конци целе ове акције
с оне стране Ламаша.

Одговор царев од 27. октобра
1904. године:

Хвала на објављењима о
акцији Јапана. Чуо сам да се
говори, али још нисам могао
да видим добре, да се конци
смета овога налазе с оне стра-
не Ламаша. Само тада моћи ће да
се говори о миру.

Кайзер цару 27. октобра
9.4:

рој угаљ балтичкој флоти која је сад на путу. Резултат захваљујући вактеве био би потпуна демобилизација ваше флоте услед оскудице у угљу. Због тога треба да позвовете Француску да испуни своје обавезе према вама.

Извесно је, да ће Француска, при таквом стању ствари, покушати да избегне испуњење своје дужности. А Делкас је, ако англофил, треба да зна да се снабдевању Русије преко Јапана. Према овоме споразуму оба савезника снабдевају Русију не само муницијом него и жи вотним намирницама и другим трговачким робом.

Цар царобара. Бесан је на Енглеску. Налази да Француска, Русија и Пемач морају да се уједине против Енглеса и Јапанаца. «Ми ћемо потписати први. Француска ће морати да приђе».

Виљем напомиње да се не сме Француској, о њене географији, јер ће она обавести да Енглеску и сви ће пројектити прости. «Француску треба обавестити у последњем моменту, иначе бље катастрофа».

Сутрадан нови телеграм кајзеров, да се не смешубити време, али да никоне сме знати о овим намерама. Цар је одговорио, да се на њега може потпуно рачувати.

Покушај кајзеров ипак је пропао на крају крајева, јер је Русија, непосредно после рата 1908, у агресијском поглављу, ипак остала верна сајму против Немање.

ФРИДРИХ АДЛЕР

Базел, 8. септ.

«Арбајтер Цајтунг» јавља, да цар Карло није потписао смртну казну за Фридриха Адлера, убицу графа Штирка. Казна му је смањена, после тога, на 18 година заточења.

СНАБДЕВАЊЕ РУСИЈЕ

Петроград, 8. септ.

Адмирал Колчак, који се налази у мисији у Сједињеним Државама, известио је депешом Противоруку Владу, да је дефинитивно између Јапана и Сјед. Држава-

са закључен споразум о помоћи коју треба указати Русији. Ове земље требају да реорганизују све же лезничке путове у Русији и радије на снабдевању Русије преко Јапана. Према овоме споразуму оба савезника снабдевају Русију не само муницијом него и жи вотним намирницама и другим трговачким робом.

ЈЕДНО ПРИЗНАЊЕ

Берн, 8. септ.

Цирихер Пост објављује један занимљив интервју адмирала фон Шерса, који ко мандује великом немачком флотом на широком мору. У том разговору њему се омакло и овакво признане: «Ја верујем да је боље било, да смо председника Вилаја нападали, да се открије оружје је „Луизитанија“ потопљена и да се смело призна, да је лађа торпедована из сасвим оправданых разлога».

КАРТЕ ЗА СРБИЈУ

Обавештајни Биро Српског Црвеног Крста у Солуну извештава све војне команде у позадини и све грађанске установе, да ће стално имати на расположењу потребну количину до-писних карата и да ће их давати само по тре-бовањима. Стога по-зива команде и др. установе у позадини да подносе Биро у требо-вања за карте за своје људство, рачунајући по једну карту на једно лице. — Продаја појединачним обустављена.

ХЕРОЈ

Базел, 8. септ.

«Нордјче Алтемајне Цајтунг» каже, да је од постављена Фалкенхайна за гувернера Белгије, стрељан 19 Белгјанаца без оптужбе. Других 66, од којих има жене, такође су осуђени на смрт, али су помиловани на ћеоби-чан начин, да се не зна ко их је помиловао.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Наш јутрошњи напад, источно од Ипра, био је на фронту од 8 миља, између канала Ипра Комин и селище Ипра. Велики успех круница је рад наших трупа. Заузети су положаји велике војничке важности и нанесени су непријатељу тешки губици. Наш први објектив заузети су рано изјутра. Они се састоје из неколико врло моћних та-чака и утврђених мајура.

Северни пукови заузели су Јеврнесс а аустро-иранске трупе на јуриш су заузеле шуму Гланкори и Ношибон. Скотске и јужноафричке трупе освојиле су мајуре Постдам, Вамир и Бори. Пукови из западног Ланшајра

заузели су мајур Иберијан и утврђену тачку познату под именом Галиполе. Затим су се наше трупе упутиле својим крајњим објектима. После упорне борбе у шуми, северно од канала Ипра-Комин и у близини Товер-Хамлет, трупе из северне грофовије и аустралијски батаљони продрли су на немачке положаје, отишавши у дубину више од једне миље.

Сви њихови објекти-ви заузетису. Село Велбхек и северни део шуме Полигон пали су у наше руке. Даље на северу заузет је Зевенхок, а лондонске скотске трупе освојиле су другу линију мајура,

која се састоји из мајура Роз, Јевбеки и Несл, који се налазе на по-следњој линији њихових објектива.

Још није могао бити тачно оцењен број за-робљеника, али се зна да их има преко 200. Запленили смо и неко-лико топова.

ЈЕДНА БУДАЛА

Берн, 8. септ.

Јављају из Битрага: У Ницији је жупан Јаноки Модеањ држао говор, у коме је рекао за Словаке: «Словаци не треба да забораве да они живе у мађарској земљи и да не смју тражити што се не слаже са мађарским аспирацијама. Научите сви мађарски, то је најбољи савет који вам је могу дати, јер је мађарски је један светски језик».

Шта ће вам словачке школе? Оне су вам потпуно излишне. Глајна ствар је, да се чувате од сваке сепаратистичке идеје, јер одмах, чим при-метим ша и најмању тежњу, да се промени садашње стање, ја ћу показати своју снагу Словакима и казнију их најстрожије. Наш идеал треба да буде једицство мађарске археје. Понављам, најстро-жије ћу казнити свакога који не буде радио, да је желим.

Од кмета и беседа

ЛОРД ДЕРИ

Рим, 8. септ.

«Коријере дела Сера» ин-тервјујао је лорда Дербија, по његовој повратку са италијанског фронта у Креатину. Он је рекао: Италијанска војска може се поносити што има на челу једног војника, гао што је Кадори. Мој је ути-сак, да ће и макијански војник приједи-ти изненађења. Још један напор италијанске војске и Трентин ће бити ослобођен од аустријског јарма.

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Лондон. — Оде су 5 септембра Лорд Роберт Сесил и г. Метен, државна подсекретар у министарству спољних послова, конферисали о питању блокаде. Предмет разгово-ра била је тешка сарадња са политиком, коју су усвојиле Сједињене Државе, да се не-пријатељ још више принауди на глад без обзира на економско стање неутралних држава.

Париз. — Царламенат је узгасао повеље влади са 370 гласова против једног гласа.

Штобхолм. — Сви аустро-ирански делегати, као и они неутралних држава, који су били дошли на међународну конференцију, отишовали су. Пројекат за конференцију је дефинитивно напуштен.

Царих. — Ускоро ће се у Швајцарској састати један ко-митет међународне Католичке лиге да манифестије у корист Јапанских поседа за мир.

Гимназија у Волосу
Битољска гимназија отпочеће ускоро рад у Волосу. Две групе ученика већ су отпутовале са наставницима и директором у Волос. Ова гимназија имаће интернат с 250 постеља за ученике.

ПАКЕТИ ЗА СРБИЈУ

Предузете су мере, да се усостави карти-рање пакета између на-ших пошта и пошта у Србији.

НАШИ МЕДИЦИНАРИ

Једна група наших медицинара приступаје у Женеву. Тамошњи универзитет још није отпочео рад због нагоми-ланости студената.

ИЗ МЕСНЕ КОМАНДЕ

Да се онак јавије Месној команди:

Тодор Ивановић избегава из Битоља Бр. 65.922; Аврам Калефа-Шамаха, из Битоља, који је као пионер дошао на осуство у Солун. Бр. 65922; Јосиф Мелхадо Камхи, из Битоља. Бр. 68179; Нисим Мешулан Несо, из Битоља, Бр. 63687; Милан С. Мицадино-вић из Урсула, срез левачки окр. моравски, који се налази на лечењу у некој болници, Бр. 66631; Никола Манојловић болничар, који је отишао у Вертекоп и околну ради куповине намирница, Бр. 68381; Милан Живковић трг. из Београда, ср. р. 1355; Глигор Костовић посредник из Битоља, Бр. 66531; Таде Кљевић земљоделац из Битоља, Бр. 66581; Јован Димо-вић сечвар из Битоља Бр. 66581; Јован Трајчевић, из Желана срез битољски Бр. 66581; Матко Поповић, студент, коме је учињена крађа докумената и новца у 120 драхми, да се јави ради пријема покрађених ствари. — Сваки ко зна где се именовани налазе треба да пријави Месној Команди.

КАНОЗ ЈЕ ВОСТИ

ЦИРИХ. — У Минхену је насиљно спречен један избор независних социјалиста.

ЦИРИХ. — Јављају из Беча: Два мађарска посаница наступали су 1 часу на странку. Социјалисти су решити да не ометају рад Векерлеовом кабинету.

БУЕНОС АИРЕС. — Шведска влада опозвала је свог посланика у Аргентини барона Ловена, да би на тај начин дала сатисфакцију Сједињеним Државама и Савезницима.

БЕРН. — У аустријском парламенту истакнуће се витање о националности и ако га влада није поменула у свом програму.

ЦИРИХ. — Фосиле Цајтунг потврђује тачност преписке између Цара и Кајзера.

ЛОЗАНА. — Саксонска влада одбила је да порнеће пројекат изборне реформе.

ЊУЈОРК. — Полиција је ухапсila доктора Карла Арнгарда Граеса, као личног кајзровог шијуна:

ПЕТРОГРАД. — Ве-стри са фронта код Кнегија ве-рто су уметне. Ру-си су успеши контра-офанзивом, да, безтеш-коћи, заузму неколико пријатељских страт-егијских положаја.

Дописник «Тајмса» јавља свом листу, да

су енглески тенкови и јапанска тешка артиљерија знатно омета-ли Немцима све опе-рације.

ЊУЈОРК. — У једном разговору адмирал Бенсон је изјавио, да су средства, која су употребљена у борби против сумарена, дала погане или сугубе резултате. Оне су оправдала наце које су у њих по-лагане.

ХРИСТИЈАНИЈА. — Со-цијалдемократ јавља, да предузете мере за снабдевање миру стишији само за месец дана. Мерају се предузети строге и нове мере, ако се хоће да избегне глад у Норвешкој.

ЛОНДОН. — Од прехује у Енглеској се продаје хлеб од једног и по килограма за 9 пейса или 60 пари.

БЕРН. — Делеше из Берлина јављају, да се генерал Хинденбург не слаже са ставањем војничке странке под председништвом атмирала Тирнича и мекленбуршког војводе.

ЛОНДОН. — Из Вашингтона јављају, да Јапан не ће постапљати услове за своју јачу интервенцију у рату Детали о јапанској кооперацији утврђује се на једном савезничком конгресу.

ЊУЈОРК. — Доктор Нашвил, шеф норвешке мисије у Америци, изјавио је, да је до сада сумаренима уништена трећина норвешке флоте. Ако ситуација овако и даље по-траје, и остатак ће бити исте судбине.

ВАШИНГТОН. — Г. Гомперс телеграфски је послао Керенском резолуцију, која је усвојена на последњој конференцији америчких радника. У резолуцији се обећава помоћ аме-ричке радничке класе руској демократији.

ПАРИЗ. — „Пти Париз“ јавља из Рима: Ли-стови критикују председ-ници владе Бозелија, што је задржао Орланда за ми-нистра унутрашњих дела, јер се сматра да је он под утицајем нацистичке странке.

ЦИРИХ. — Гроф Берис-торф, бивши немачки амбасадор у Њујорку, званично је постављен за амбасадора у Цариграду.

МАЛІ ОГЛАСИ